

Филоненко Вікторія Василівна,  
студентка 3 курсу факультету № 2 НАВС;  
*Науковий керівник:* Жук І. В., доцент  
кафедри кримінального права НАВС,  
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ВИДАЧІ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ЗЛОЧИН  
(ЕКСТРАДИЦІЇ)

Здійснювана в Україні судово-правова реформа зумовлює необхідність наповнення новим змістом традиційних положень кримінального права, які мають безпосереднє практичне значення. Одним з них є саме інститут екстрадиції. В юридичній науці він має різні визначення, сутність яких полягає у передачі особи державою, на території якої вона перебувала, іншій державі для притягнення її до кримінальної відповідальності або для виконання вироку суду. Необхідно

звернути увагу не те, що інститут екстрадиції є новелою Кримінального кодексу України 2001 р., хоча міжнародному праву він відомий давно. Так, приміром, у Європейській конвенції 1957 р. зазначається: «якщо ця Конвенція не передбачає іншого, процедура стосовно видачі правопорушників і тимчасового арешту регулюється виключно законодавством запитуваної сторони» (ст. 22).

Як зазначає І.П. Бліщенко, умова про те, що передача має бути передбачена міжнародним договором, означає, що за відсутності такого багатостороннього чи двостороннього договору передача відбутися не може (питання про передачу не може бути вирішене і в дипломатичному порядку), і містить у собі інші додаткові умови. При цьому умови, за яких особа може бути видана іншій державі для притягнення до кримінальної відповідальності, і умови, за яких особа може бути передана іншій державі для відбування покарання, зазвичай є дещо різними. Крім того, різними можуть бути і додаткові умови видачі або передачі, визначені тим чи іншим міжнародним договором України [1, с. 21].

Так, згідно з Конвенцією про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. особа може бути видана лише за такі діяння, які за законами запитуючої і запитуваної сторін тягнуть покарання у виді позбавлення волі на строк не менше одного року або інше більш тяжке покарання, а передана для відбування покарання - якщо вона позбавлена волі на строк не менше шести місяців або до неї застосоване більш тяжке покарання.

Звертаючи увагу на закони, які регулюють питання видачі особи, яка вчинила злочин, існує необхідність активізації в Україні ролі суду у цьому процесі в частині забезпечення прав особи, яка підлягає видачі, оскаржувати дії (бездіяльність) органів, до компетенції яких віднесено прийняття рішень щодо екстрадиції. Наразі з точки зору національного законодавства України очевидно, що отримання запиту про видачу не може бути підставою для затримання підозрюваного чи взяття його під варту. Всі гарантії прав людини, передбачені законодавством України та її міжнародно-правовими зобов'язаннями, повинні бути суворо дотримані по відношенню

до іноземця, що підлягає видачі. Інше відношення може і повинно розглядатися як дискримінація за ознакою громадянства. Слушно зауважує Л.М. Галенська про те, що момент затримання та арешту з метою забезпечення процедури видачі не слід встановлювати міжнародними договорами. Це є питанням внутрішнього права запитуваної держави. Міжнародно-правове зобов'язання держави полягає у виконанні вимоги про видачу. Те, яким чином воно забезпечить виконання своїх договірних зобов'язань - його внутрішня справа [2, с. 56].

Затримання та арешт запитуваної особи не можуть бути зроблені ні на підставі запиту (вимоги) про видачу, ні на підставі постанови про взяття під варту, що надійшли від іноземної держави, без прийняття відповідного рішення компетентними органами України. Яскравим прикладом сучасного стану є ситуація, яка склалася в лютому 2015 року. Так, «у зв'язку з тим, що Михеїлу Саакашвілі (екс-президент Грузії) і Зурабу Адеїшвілі (екс-міністр юстиції Грузії) в Грузії пред'явлені звинувачення і вони оголошені в розшук, а також у зв'язку з тим, що згідно з отриманою інформацією, вказані особи перебувають на території України, Головна прокуратура Грузії звернулася до Генеральної прокуратури України з клопотанням про встановлення місця знаходження та затримання, а також екстрадиції зазначених осіб». Проте, «незважаючи на існуючі між країнами у сфері екстрадиції зобов'язання, українська сторона з питання екстрадиції Саакашвілі і Адеїшвілі не співпрацювала з прокуратурою Грузії і відмовалася екстрадувати розшукуваних осіб» [3].

Отже, функціонування механізму правового регулювання екстрадиції в Україні на сучасному етапі залишає бажати кращого. Аналізуючи все вищезазначене, слід акцентувати увагу на тому, що нинішній стан правового регулювання екстрадиції в Україні потребує не стільки вдосконалення, скільки ліквідації ще наявного у цій сфері правового вакууму, тому що самого включення до КК України окремої статті (ст. 10) та до КПК окремої глави (гл. 44), що регламентують екстрадицію, недостатньо для належного забезпечення дієвості механізму правового регулювання екстрадиції.

### *СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ*

1. Бліщенко І. П. Міжнародне кримінальне право / І. П. Бліщенко за ред. акад. В. Н. Кудрявцева. - М.: Наука. - 1995. - 172 с.
2. Галенская Л. Н. Международная борьба с преступностью / Л. Н. Галенская. - М. : Международные отношения. - 1972. - 176 с.
3. Порядок екстрадиції Саакашвілі (Генеральна прокуратура відмовляє Грузії у екстрадиції особи) // Корреспондент. - 2015. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3498347-henprokuratura-reshyla-otkazat-hruzyy-v-ekstradytsyy-saakashvily>